

Špačeková, Zina

História a kultúra očami pamiatok

Opera Slavica. 2020, vol. 30, iss. 2, pp. 64-66

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2020-2-10>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/142763>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

v ruštině (*Резюме*, s. 193–198), v polštině (*Streszczenie*, 199–203), rozsáhlý seznam literatury (*Literatura*, s. 205–216) a rejstřík v práci citovaných jmen lingvistů (*Źmennyj rejstřík*, s. 217–218).

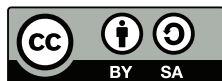
Práce představuje analýzu morfologicky nezformovaných lexikálních jednotek, které plní vůči řídicímu členu ve větě determinační (atributivní) funkci. Lexikální jednotky disponující touto vlastností jsou nazývány termínem „analytické adjektivum“. Dané kategorii neohebných komponentů adjektivní povahy je věnována pozornost především v ruské jazykovědě více než půl století, avšak nové podněty pro další výzkum přinesla expanze cizích komponentů adjektivní povahy (převážně anglického původu). Nové vývojové tendence projevující se zejména v oblasti lexika a slovtvorby lze sledovat od konce minulého století ve všech slovanských jazycích. Vzhledem k sílicímu procesu internacionalizace a rostoucím vlivům analytismu a aglutinace na flektivní povahu současných slovanských jazyků představují tzv. analytická adjektiva, zejména tzv. analytická adjektiva širokého pojetí, aktivní slovtvornou bázi.

Odborný přínos posuzované monografie lze spatřovat ve dvou rovinách, a to jak v rovině teoretické, tak i v rovině praktické. Její výsledky mohou být využity jako zdroj materiálu a poznatků pro další vývoj v této oblasti jazykového výzkumu.

Aleš Brandner

Literatura:

PLESNÍK, L.: *Typologická charakteristika tzv. analytických adjektiv (na příkladovém materiálu ruštiny, češtiny a polštiny)*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2019, 218 s. ISBN 978-80-7599-095-2.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrázovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

<https://doi.org/10.5817/OS2020-2-10>

História a kultúra očami pamiatok

CINGEROVÁ, N. – DULEBOVÁ, I. – JALOVÁ, K.: *Historické a kultúrne pamiatky Ruska*. Bratislava: Stimul, 2017. ISBN 978-80-8127-248-6.

Každý, kto chce bližšie spoznať nejaký národ, musí najprv pochopiť jeho kultúru. K neoddeliteľnej časti kultúry patria aj samotné architektonické pamiatky. Každá

stavba v sebe totiž ukrýva veľkú časť histórie a môže nám veľa povedať o tom-ktorom národe, o jeho tradíciách, náboženstve, umení, či jeho vývoji v porovnaní s ostatným svetom. K lepšiemu pochopeniu vývinu ruských pamiatok nám môže dopomôcť aj vysokoškolská učebnica, ktorá vznikla primárne ako doplnkový materiál k výučbe predmetu Kultúrne regióny Ruska v cestovnom ruchu. Tento heslár s názvom „*Historické a kultúrne pamiatky Ruska*“ vyšiel v rámci riešenia grantového projektu KEGA 052UK-4/2018. Zostavili ho členky Katedry rusistiky a východoeurópskych štúdií Univerzity Komenského v Bratislave – doc. Mgr. Nina Cingerová, PhD. a doc. Mgr. Irina Dulebová, PhD., v spolupráci s doktorandkou Mgr. Katarínou Jalovou.

Jeho cieľom je, podľa slov autoriek, „priblížiť študentom rusistiky kľúčové pamiatky Ruskej federácie a zasadiť ich do politického, spoločenského a kultúrneho kontextu“ (s. 3). Veľmi pozitívne možno hodnotiť spôsob, ktorý si autorky zvolili pri zostavení tejto publikácie. Okrem základných informácií o tom, kde sa konkrétna pamiatka nachádza, či stručného oboznámenia s okolnosťami jej vzniku, sa autorky snažili tieto heslá doplniť aj o zaujímavosti, ktoré sa v súvislosti s danou pamiatkou tradujú. Práve túto skutočnosť považujeme za obzvlášť prínosnú, nakoľko je daná publikácia určená predovšetkým študentom, ktorí si, podľa nášho názoru, najlepšie osvojujú poznatky práve vďaka rôznym neobyčajným príbehom.

Je tiež potrebné poznamenať, že zostavovateľky heslára upriamujú svoju pozornosť len na niektoré pamiatky, nachádzajúce sa na území Ruska, nakoľko by vzhľadom na rozľahlosť tejto krajiny a jej bohatú históriu bolo úplné zmapovanie všetkých pamiatok pomerne komplikované a podstatne by navýšilo rozsah publikácie. Autorky preto vybrali tie najznámejšie či najvýznamnejšie pamiatky z každej oblasti (náboženskej, spoločenskej alebo kultúrnej). Taktiež možno vyzdvihnúť logické usporiadanie heslára, nakoľko sú všetky vybrané pamätihodnosti abecedne zoradené a rozdelené do tematických celkov, podľa ich spoločenského využitia. Pri každej reálii je uvedený aj jej názov v ruskom jazyku.

Heslár pozostáva zo šestnástich tematických celkov. Pričom prvá kapitola je venovaná budhistickým chrámom, ktoré sa na území Ruska zachovali a dodnes splňajú svoj účel. Druhá časť je zameraná na samotné Červené námestie, teda na pamiatky, ktoré ho obklopujú a dodávajú mu charakteristický kolorit. Tretia kapitola zahŕňa najvýznamnejšie ruské divadlá, z ktorých mnohé možno považovať za kľúčové, a to nie len z hľadiska ruských dejín umenia. Štvrtú skupinu pamiatok tvoria galérie, obsahujúce významné diela nielen ruského, ale aj svetového umenia. Piata časť je venovaná „iným lokalitám“, ku ktorým autorky zaradili rôzne archeologické náleziská, či krasovú jaskyňu s dodnes zachovanými pravekými jaskynnými maľbami. Šiesta kapitola predstavuje kláštory. No keďže ich je na území Ruska nespočetné množstvo, ide o jednu z najobjemnejších častí publikácie. Ďalší celok tvoria

„kremle“¹ a pevnosti, ktorým sa ruských dejinách prikladal veľký význam, pretože slúžili na obranu územia pred nepriateľmi. Ôsma kapitola prezentuje literárne múzeá. Aj v tomto prípade ide o veľmi rozsiahlu časť ruskej kultúry, keďže ruská literatúra predstavuje široké spektrum významných autorov, a takmer každému z nich je venované nejaké múzeum. Je preto pochopiteľné, že spomedzi veľkého množstva múzeí museli autorky vyberať naozaj veľmi dôsledne. Vo výsledku je potrebné oceniť ich reprezentatívny výber, pretože ide o múzeá, venované práve tým autorom, ktorí v najväčšej miere ovplyvnili smerovanie ruskej či svetovej literatúry. Deviatu časť je zasvätená mešitám, ktoré majú v Rusku „slušné“ zastúpenie. Desiatou, rozsiahlejšou kapitolou sú múzeá, predstavujúce a zastrešujúce nie len ruský folklór a tradičné ľudové umenie, ale aj také, ktoré sú politicky či menšinovo zamerané. V tejto časti možno nájsť skanzeny, pamiatkové rezervácie, ale aj Štátne historické múzeum, ktoré je zároveň najstarším muzeologickým centrom krajiny, a tiež Štátnu Ermitáž – najväčšie ruské múzeum, a zároveň jedno z najväčších svetových umeleckých a kultúrno-historických múzeí. Predmetom jedenástej kapitoly sú paláce, dvanástej – pietne miesta. Ďalšiu skupinu hesiel predstavujú početné pravoslávne chrámy, nakoľko pravoslávna cirkev má v Rusku v rámci náboženstva najväčšie zastúpenie. Záverečné celky pamiatok sú zoskupené podľa synagóg a usadlostí. Celý heslár uzatvára Zlatý okruh Ruska. Ide o turistickú trasu, ktorá pozostáva z ôsmich miest, a to z Sergijev Posad, Pereslavl' Zaleskij, Rostov, Jaroslavl', Kostroma, Ivanovo, Suzdaľ a Vladimir.

Ako teda vyplýva z uvedeného, prezentovaná publikácia je skutočne obohacujúca a veľmi kvalitne vypracovaná. Autorky si dali naozaj záležať na tom, aby čitateľa oboznámili so všetkými kľúčovými faktami o jednotlivých pamiatkach. Možno konštatovať, že predkladaný heslár je bezpochyby vhodnou a užitočnou pomôckou pre študentov – rusistov, či v oblasti cestovného ruchu, ale zaujme aj milovníkov ruských dejín a kultúry.

Zina Špačeková

Literatúra:

CINGEROVÁ, N. – DULEBOVÁ, I. – JALOVÁ, K.: *Historické a kultúrne pamiatky Ruska*. Bratislava: Stimul, 2017. ISBN 978-80-8127-248-6.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.

- 1 Hoci má v slovenskom jazyku slovo „Kremel“ iba tvar jednotného čísla a spája sa predovšetkým so sídlom ruského prezidenta, my sme zámerne použili formu množného čísla. Pretože v Rusku slovo „kremel“ predstavuje historickú stavbu, opevnenie, ktoré v minulosti chránilo územie, pred vonkajšími nepriateľmi a takýchto „opevnení“ je na území Ruska niekoľko.